

Rektori tanévnyitó beszéd, elhangzott 2019. szeptember 2. napján a Rabbiképző tanzsínagógájában.

Tisztelt kollégák, kedves hallgatóink, családtagok, érdeklődők, hölgyeim és uraim!

Az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem hittudományi intézmény. Ezért engedjék meg, hogy első mondatom a hála szavát rebegje, illetve ügyetlenkedje el afelé a kimondhatatlan, megnevezhetetlen felé, aki engedte, hogy együtt éljük meg ezt a mai napot:

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהַחַיִּינוּ וְקִיַּמְנוּ וְהִגִּיעָנוּ לְזֶמַן הַזֶּה.

Intézményünk jelene, tehát az az idő, melyről az áldás szólt, változásokkal, megújulásokkal terhes. Mint minden terhesség, ez is olyan áldott állapot, melyben a fájdalom és az öröm összhangot terem, de nem azonnal, a születésre még várni kell, mindazonáltal már érezni a közeledtét.

A nyáron nem csak az épület korhadó tetőszerkezete, az omladozó vakulatú irodák, valamint a tanterem jelentős része újult meg, nem csak a menza modernizációja vette kezdetét, de a tanári karon belül is jelentős megújulás történt. Olyan neves főállású és óraadó kollégák kerültek az Egyetemre, akikkel egy intézményben tanítani örömmel és büszkeséggel tölt el. A zsidóság tudományának mai magyarországi képviselői azon rabbitanítványokra emlékeztetnek, akik élő zálogai voltak a hagyomány túlélésének, fönmaradásának. Volt ugyanis olyan kor, amikor a Misna valóban szóbeli tanként létezett csupán, s épp ezért minden tudása, okossága és okoskodása a feledés martalékává vált volna, ha azon kevesek, akik emlékezetükben hordozták, küzdelmeikben alulmaradnak. Hasonló kort élünk ma is. Kevesen vannak a zsidó tudomány magyarországi képviselői, az általuk hordozott tudás sok szempontból mécsvilágra emlékeztet: kiolthatja a külső ignorancia hurrikánja éppúgy, mint ahogyan elfújhatja a pseudoortodox igénytelenség belső léghuzata is. Közös felelősségünk, hogy megőrizzük e ház 142 éves hagyományát, az úgynevezett pozitív historizmus szemléletmódját, vagyis azt a képességünket, hogy a zsidóság vallás- és kultúrtörténetét a maga világ- és üdvtörténeti perspektívájában az egyetemes emberi történelem szerves, azaz szerveződő, szervesülő, ne kerteljünk, fejlődő folyamatában lássuk, más szóval, hogy ne a tudományos világkép ellenében legyünk hagyományhűek, hanem elfogadjuk vallási örökségünket annak örök változásában és változatosságában. Az Örökkévaló hajlékát mi aligha tudjuk a XVII. század idealizált világában fölépíteni. Isten nem muzeális tárgy, nem skanzenbábú. Őseink közt már honolt és lakozott, most közénk vágyik, bennünk, a mi modernitá-

sunkban, ha tetszik posztmodernitásunkban akar tanyát verni, hogy abban legyen menedékül másoknak. Vagy a XXI. században készítünk az Örökkévalónak lakhelyet, vagy elmulasztjuk a tikkunok legfontosabbikát. A neológia más nyomvonalon hág a Hóreb hegyére, más látványt is nyújt a környező völgyekre, útja fáradtságosabb is, tekergősebb is, hiszen szélesebb a látóköre, de ugyanarra a bércre vezet, mint a zsidó hagyomány más, ha tetszik egyenesebb ösvényei.

E tanév intézménytörténeti eseménye, hogy a zsidó kultúratörténet szak megújul. Nem csak az oktatók kara fiatalodott és bővült jelentősen, de frissült a szak kurzuskínálata is, erősödik egyetemes és ezáltal egyetemi jellege. Az OR-ZSE intézménytörténetében elévülhetetlen érdemeket szerzett Lichtmann Tamás professzort Gábor György egyetemi tanár váltotta a tanszékvezetői pozícióban. Docensi kinevezést kapott a Művelődés- és Kultúratörténeti Tanszékre Dobos Károly hebraista és arabista, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem intézetvezetője. Tanársegéddé neveztem ki Vörös Katát, a Zsidó Vallástudományi Doktori Iskola első éves hallgatóját.

A Történettudományi Tanszék új tanszékvezetője Zima András egyetemi docens lett. A Talmud- és Szentírástudományi Tanszék vezetőjévé Radnóti Zoltán tanársegédet, főrabbit neveztem ki.

Nem maradhatott személyi változások nélkül a Judaisztikai Tanszék sem. Balogh István tanársegédet még a tanévzáró ünnepségen léptettem elő adjunktussá, a nyár folyamán pedig egyetemi docenssé neveztem ki a tanszékre Komoróczy Szonja judaistát, jiddisistát.

A Szociális munka és Társadalomtudomány Tanszéken Indries Krisztián adjunktust főiskolai docenssé léptettem elő, Zolnay János pedig tanársegédi kinevezést kapott.

Az Idegen Nyelvi Lektorátus oktatói állománya Kiss András nyelvtanárral bővült.

Korszakos jelentőségű esemény, hogy létrejött az Egyetem első tisztán kutatói állása: Szűcs Tamást, a Zsidó Vallástudományi Doktori Iskola hallgatóját tudományos segédmunkatárssá neveztem ki.

A nyáron intézményközi kapcsolatot létesítettünk a Potsdami Rabbiképzővel, mely rajtunk kívül az egyetlen kontinentális rabbiképző intézet, s magába olvasztja egykori anyaintézetünket a boroszlói neológ rabbiszemináriumot és azt a berlini reform rabbiképzőt, melynek olyan hírneves és korszakos jelentőségű neológ rabbik voltak a végzettjei, mint amilyen Lów Immánuel vagy Perls Ármin, a híres prágai csodarabbi leszármazottja. A reform és neológ rabbikat egyaránt képző német intézménnyel folytatott együttműködésünk arra is garancia, hogy cserekapcsolatainkat az Európai Közösség forrásaiból finanszírozzuk.

Megkezdődött a Doktori Iskola új típusú akkreditációja, ami nem csak az intézményben zajló nemzedékváltás miatt jelent kihívást, de azért is, mert ez az első olyan hitelesítési eljárás az intézmény életében, mely már az egységesülő európai felsőoktatási térség közös, összeurópai minőségbiztosítási el-

vei szerint megy végbe. Mindez azzal szembesít bennünket, hogy a hagyomány fönntartását – miként a Rabbiképző Intézet alapításának éveiben – úgy ma sem segítheti többé a rutin, az újra, az ismeretlenre való nyitottság lehet a siker egyedüli záloga. Ebben az összes hittudományi egyetemet, főiskolát új kihívásokkal szembesítő időszakban nagyra értékeljük azt a segítséget, melyet az érintett társintézmények nyújtanak. Ilyen anyagi értelemben is önzetlen segítséget kaptunk Hausmann Juttától, az Evangélikus Hittudomány Egyetem héber bibliatudományi tanszékének tanárától, aki vállalta, hogy „átigazol hozzánk” és vezetőként segíti, minden tapasztalatával és teljes teherbírásával szolgálja a Doktori Iskola akkreditációs folyamatát.

Míg az egyetem hittudományi és vallásbölcseleti megújulása az alapító atyák tudományos látóköréhez történő visszatérést, ha tetszik megtérést, תשובה-t jelent elsősorban, addig az egyetem társadalomtudományi megújulása a Talmud egyik alaptanításának komolyan vételében áll. Simon az Igazságos mondta csalafinta kétértelműséggel, hogy a világ három dolgon áll, vagy három dolog miatt nem pusztul el menten, ezek egyike, helyesebben harmadika, azaz a zsidó retorika szerint a legfontosabbika a גמילות חסדים, vagyis a világnak az elesetthez önzetlenül odaforduló szeretetből fakadó megváltása. Elődöm nagy érdeme annak a hagyománynak a megteremtése és megszilárdítása, hogy az Egyetem a felekezeti szociális munkás szak révén gyakorlati tudással, igazi társadalmi szolgálattal terjeszti a szeretetteljes önzetlenség talmudi eszményét. Ezzel összefüggésben úgy tapasztaljuk, hogy egyre több hallgatónk érkezik vidékről, sőt egyre inkább olyan régiókból, ahol a társadalmi mobilitás foszladó remény csupán. E remény féltő őrizőjévé válni öröm, kihívás és kimondhatatlan felelősség is egyben. Amikor ugyanis a hátrányos helyzetű térségek lakói számára is szélesre tárja a felsőoktatás kapuit, akkor a Rabbiképző éppen Simon az Igazságos szellemében lép túl önnön felekezeti határain, ha tetszik ugrik át saját árnyékán, s mindazt az isteni irgalmat és gondoskodást, megváltást és megszabadítást, melyet a gondviselés szeretetéből a zsidóság évezredekken keresztül átélt, továbbadja, továbbörökíti, de nem csupán az egyetemi oktatás révén a tudomány tárgyilagosságával, hanem a testvéri szeretetnek a másikat magától értődően elfogadó evidenciájában is.

Tán nem olyanok vagytok nekem, Izrael fiai, mint az etiópok, szól az Örökkévaló. Tán nem én hoztam-e ki Izraelt Egyiptom földjéről, a filiszteusokat meg Káftorból, a szíreket pedig Kírből?

Ámosz prófétától származó, igen ősi szavak ezek. Lehűtenek minden nemzeti gőgöt, s annak is elejét veszik, hogy félreértsük a kiválasztottság eszményét. Az idézet mondat már-már hetykén kioktató

hangvétele arra tanít ugyanis, hogy az Örökkévaló nem csak a mi, a zsidók istene, evidens módon minden más népet is kiválaszt, vezet, irányít. Ha tehát útjaink találkoznak, mint a mai nap, illetve egyetemi polgárként tanulmányaink mindennapjaiban, akkor ez nem véletlen és nem is tévedés. Káin szavainak visszavétele, és annak megvallása, hogy bizony-bizony őrizői vagyunk egymásnak. Mi nektek. Ti nekünk. Isten hozott a körünkben minden távolról érkezettet!

A 2019–2020-as tanévet ebben a szellemben megnyitom.